

Законът на досиетата или как те се превърнаха в бумеранг*

Написано от Христо Христов
Сряда, 23 Февруари 2011 12:41

Законът за достъп и разкриване на документите и обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия (ЗДРДОПБГДСЗСБНА) е приет от Народното събрание на 6 декември 2006 г. и е публикуван в бр. 102 на Държавен вестник на 19 декември 2006 г. и е придобил публичност като закона за досиетата.

Той е третият опит за законодателно решаване на въпросите с отварянето на архивите на репресивните комунистически служби и огласяването на сътрудниците на ДС по време на управлението на БКП (1944-1989).

Първият закон е приет през 1997 г., а през 2001 г. парламентът разширява неговото поле на действие с прибавянето нови категории публични длъжности и проверка на лицата, заемали ги след 10 ноември 1989 г.

Законът за досиетата от 2006 г. е гласуван от Народното събрание броени дни преди приемането на България в Европейския съюз на 1 януари 2007 г. Той е приет в резултат на рядък политически консенсус – в негова подкрепа се обявяват управляващите от тогавашната тройна коалиция на БСП, НДСВ и ДПС, както и от страна на опозицията в лицето на СДС, ДСБ, Български народен съюз.

По това време ГЕРБ не е парламентарно представена партия, но нейният формален лидер Цветан Цветанов публично подкрепя гражданските призови пред парламента за пълно отваряне на досиетата.

*До приемането на закона обаче не се стига в резултат на воденето на последователна държавна политика по въпросите на прекъсване на зависимостите от ДС и влиянието ѝ върху демократичните процеси, а по силата на закона на досиета – онзи, който се изкуши да ги употреби за собствени цели в крайна сметка се оказва губещ, когато бумерангът на досиетата се върне със страшна сила към него. **Сайтът Държавна сигурност.com** представя някои малко известни или забравени факти от непредвидена от*

Написано от Христо Христов
Сряда, 23 Февруари 2011 12:41

управляващите ситуация през 2006 г., от която днес печелившо се оказва българското общество.

⋮

Април 2006 г., България се управлява от мнозинството на тройната коалиция – БСП, ДПС и НДСВ.

Четири години по-рано по време на правителството на Симеон Сакскобургготски през април 2002 г. е отменен закона за досиетата с гласовете на същите три партии. По този начин противниците на отваряне на архивите на ДС са решили, че са затворили тази страница завинаги, откряната плахо по времето на СДС през 1997 г. Никой не предполага, че точно по време на правителството, оглавявано от лидера на БСП Сергей Станишев, ще се стигне не само до повдигане на въпроса за досиетата на Държавна сигурност, но и до приемането на нов закон за най-мощното отваряне на архивите на ДС в историята на съвременна България.

Румен Петков и изкушението да посегнеш към досиетата

Министър на вътрешните работи в кабинета на Станишев е **Румен Петков (БСП)**. Девет месеца след поемането на властта МВР е подложено на сериозни критики заради продължаващата серия от знакови убийства и безсилието на вътрешното министерство да противодейства успешно на организирана престъпност и корупцията. Водещият на сутрешния блок на Нова телевизия

Георги Коритаров

прави поредица от критични предавания срещу вътрешния министър във връзка с убийството на Ангел Димитров – Чората в Благоевград при полицейската операция „Респект”, разпоредена от Румен Петков и насочена срещу криминално проявени лица.

Законът на досиетата или как те се превърнаха в бумеранг*

Написано от Христо Христов
Сряда, 23 Февруари 2011 12:41

Ответният удар не закъснява. Той се състои в задействането на схема, чрез която да бъде огласено досието на Коритаров като сътрудник „Алберт” на Шесто управление на ДС. Част от агентурното минало на журналиста е огласено през февруари 2004 г. във в. „Стандарт” (през 2010 г. собственикът на „Стандарт” Тодор Батков беше обявен като сътрудник на Трето управление на ДС – военното контраразузнаване при проверката на собствениците на електронни и печатни медии от комисията по досиетата). Това става след предаване на Коритаров, в което бившият служител на руските специални служби Александър Литвиненко заявява, че руският президент Владимир Путин пере пари и продава наркотици заедно с високопоставени фигури от Кремъл и началници от специалните служби.

Новата схема предвижда изваждане на съдържанието на цялото досие и „мащабно” медийно покритие с коментари на конкурентни на Коритаров телевизионни водещи и на засегнати от донесенията на бившия сътрудник видни социолози, близки по това време съветници на Румен Петков. Както по-късно ще стане ясно с идеята да се огласи в подробности агентурното минало на Коритаров се разчита да бъде отклонено общественото внимание от сериозните критики на Европейската комисия срещу МВР и ръководството му начело с Румен Петков за несправяне в борбата с организираната престъпност и корупцията в момент, в който приближава междинния доклад на ЕК за готовността на България за приемането ѝ в Европейския съюз.

Схема за вадене на досиета на журналисти, съшита с бели конци

В схемата на удара срещу Коритаров е включена журналистката на свободна практика **Ангелина Петрова**.

Тя трябва да се обърне с искане до вътрешния министър за отварянето на няколко досиета на журналисти, сред които и това на водещия от Нова телевизия. Малко по-късно се оказва, че Петрова също е сътрудник на ДС – съдържател на явочна квартира „Липа”.

На 4 май 2006 г. пресцентърът на МВР най-изненадващо съобщава, че Ангелина Петрова се е обърнала с искане към вътрешния министър Румен Петков с молба да

Законът на досиетата или как те се превърнаха в бумеранг*

Написано от Христо Христов
Сряда, 23 Февруари 2011 12:41

получи достъп до материалите на ДС за 10 известни имена от българската журналистика и за себе си. В списъка са тогавашните главни редактори на в. „Труд“ и „24 часа“ и Тошо Тошев и Венелина Гочева, на главния редактор на „Новините на Би Ти Ви“ Люба Ризова, генералните директори на БНТ и БНР Уляна Пръмова и Поля Станчева, председателката на Съвета на Нова телевизия Силвия Зурлева и журналистите Георги Коритаров, Кеворк Кеворкян, Иван Гарелов и Иво Инджев.

На 17 май същата година Петрова получава достъп от министъра. **На 19 май** директорът на дирекция „Информация и архив“ в МВР Иван Комитски обявява, че резултатът от проверката е установяването на четирима сътрудници на ДС (впоследствие е прибавена и агент „Липа“. Ангелина Петрова отказва да публикува материалите, до които е получила достъп, като по този начин предоставя инициативата на МВР и в крайна сметка са огласени само документите от досието на „Алберт“ – Георги Коритаров.

Някои от засегнатите от проверката обаче поставят остро въпроса защо точно тогава се извършва такава проверка, защо само на тях и обвиняват за „лошата драматургия“ на разигралата се сцена МВР. Други, като Силвия Зурлева, заявяват директно, че се чувстват омерзени, отвратени и неразбиращи как е възможно през 2006 г. да бъде разигран подобен сценарий, в който да бъдат изнудвани журналисти с миналото им. Главният редактор на в. „Труд“ Тошо Тошев пък се обръща с открито писмо към вътрешния министър, в което посочва, че именно той, а не Ангелина Петрова е автор на „донесението“ срещу журналистите и му напомня, че камъкът, който е хвърлил ще се превърне в бумеранг срещу самия него.

Бумерангът на досиетата

Разразилият се скандал приема съвсем неочаквана за авторите му посока и излиза от техния контрол. Общественото мнение е против избирателното отваряне на досиетата и

Законът на досиетата или как те се превърнаха в бумеранг*

Написано от Христо Христов
Сряда, 23 Февруари 2011 12:41

призовава управляващите за пълното им разкриване. Управляващите са призовани намерят начин проблемът, съпътствал целия преход, да бъде решен по категоричен начин, за да не се допускат други заигравания и злоупотреби с досиетата. Медийният експерт **Георги Лозанов** инициира акция „**Чисти гласове**”, с която призовава журналистите сами да поискат да им се отворят досиетата. Инициативата е подкрепена от представители на различни медии и неправителствени организации. Опозицията също предприема натиск за прекъсване на опитите за използване на досиетата за шантаж.

Въпреки че в препоръките на Европейската комисия няма специално изискване по този въпрос редица евродепутати, предимно от групата на Зелените в Европейския парламент, неколкократно повдигат темата. Един от най-активните, както в Брюксел, така и при посещенията си в България по това време е евродепутатът от Зелените **Елс де Грун**

(Холандия). В София тя поставя въпроса при срещите си с представители на управляващите, сред които е и Румен Петков. Холандският евродепутат е сред инициаторите и организаторите на международна конференция за досиетата в българската столица, на която пред правителството и парламента е представен законодателния опит за справяне с проблема в другите бивши социалистически страни.

Докладчикът за България в Европейския парламент Джефри ван Орден препоръчва отварянето на досиетата да не обслужва политически интереси и да се осъществи от независима комисия. Управляващите от тройната коалиция са подложени на силна обществена критика и неодобрителни политически коментари отвън.

Обръщането на Станишев на 180 градуса

Силният обществен натиск в страна и активната външна позиция за отварянето на досиетата на ДС в България и принуждават тройната коалиция да предприеме ход, с който да отговори на обществените очаквания за трайно решение на проблема, останал нерешен повече от 15 години след промените. Премиерът и лидер на БСП **Сергей Станишев**

първоначално заявява, че „досиетата са отрова” и отклонява темата в публичните си изяви. Много скоро обаче на него му се налага да си промени позицията на 180 градуса, тъй като той и партията му се оказват в сами и против обществените нагласи.

Ахмед Доган – ключът към политическото решение за отваряне на досиетата

Целият месец май на 2006 г. преминава под знака на досиетата. **На 5 юни 2006 г.** се провежда съвет на тройната коалиция на 5 юни 2006 г. между лидерите й **Сергей Станишев, Ахмед Доган и Симеон Сакскобургготски.**

След края му Станишев обявява, че общата воля на управляващото мнозинство е да се продължи с отварянето на архивите на бившите тайни служби и обществото да получи в максимален обем цялата истина за ставалото до 1990 г. „Трябва да е ясно кой кой е в управлението на държавата“, допълва премиерът и лидер на БСП. По думите му коалицията е против селективното оповестяване на данни, като с това той се разграничава от действията на вътрешния министър Румен Петков, предизвикал скандала с досиетата.

Станишев прави едно важно уточнение. То е, че по време на съвета лидерът на ДПС **Ахмед Доган**

е направил предложението за оповестяване на информацията за всички агенти на бившата Държавна сигурност. Доган, който след това никога не е експлоатирал тази тема и не е хвърлял светлина върху позицията си от лятото на 2006 г., обаче в крайна сметка е успял да наложи становището си за отваряне на досиетата пред Станишев и Сакскобургготски.

Лидерът на ДПС преживява без никакви последствия удара срещу него при приемането на първия закон за досиетата през 1997 г., когато той и голяма част от ръководството на ДПС са обявени за агенти на ДС. Темата за досиетата няма политически последствия за Доган и партията му и не повлиява на твърдия електорат на движението. По всяка вероятност това е една от причините през 2006 г. лидерът на ДПС да се обяви твърдо за отварянето на архивите на ДС.

Тази негова позиция принуждава Сергей Станишев да промени бързо виждането си и от противник публично да обяви подкрепата за този процес, заявявайки, че е необходимо „да се осигури максимално широк достъп до информация за управлението, за хората в законодателната и изпълнителната власт, за да се прекъснат всички спекулации за миналото“. Лидерът на НДСВ също се обявява „за“, защото в противен случай партията му би поела негативите от обществото.

Законът на досиетата или как те се превърнаха в бумеранг*

Написано от Христо Христов
Сряда, 23 Февруари 2011 12:41
